

Сумський державний університет (СумДУ)
40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2; тел. 38(0542)68-78-35
info@inform.sumdu.edu.ua

ПОГОДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
д-р фіз.-мат. наук, професор

_____Анатолій ЧОРНОУС

ПРОМІЖНИЙ ЗВІТ
за результатами виконання етапу наукової (науково-технічної) роботи
(звіт про проміжні результати проекту)
**«Детінізація та регуляторна ефективність екологічного оподаткування:
оптимізаційне моделювання для забезпечення національної безпеки та
раціонального природокористування»**

Науковий керівник проекту

(підпис)

Ярина САМУСЕВИЧ

2023, номер етапу – 2

Підготовку звіту завершено 22 грудня 2023 р.

1. Номер державної реєстрації проєкту: 0122U000777
2. Номер договору, за яким надається фінансування (за наявності): 53.21-22/24.ЗП-02
3. Найменування організації-виконавця проєкту/грантоотримувача: Сумський державний університет
4. Прізвище та ім'я наукового керівника (головного дослідника, principal investigator (PI)) проєкту: Ярина Самусевич
5. Місце основної роботи наукового керівника: Сумський державний університет
6. Терміни та тривалість виконання проєкту:
 - Тривалість проєкту 36 місяців
 - Початок: 01.01.2022.
 - Закінчення: 31.12.2024
 - Тривалість звітнього етапу: 12 місяців
 - Початок: 01.01.2023
 - Закінчення: 31.12.2023
7. Обсяги фінансування проєкту:
 - Загальний обсяг фінансування:
 - за запитом (заявкою) 2 298,100 тис. грн
 - фактичний 2240,582 тис. грн
 - Обсяг фінансування звітнього етапу:
 - за запитом (заявкою) 772,800 тис. грн
 - фактичний 715,582 тис.грн
8. Перелік виконавців з оплатою праці (ПШБ, посада за основним місцем роботи, посада за проєктом (або договір ЦПХ), окремо зазначаються молоді вчені, студенти, аспіранти (за наявності)) (**Додаток 1 до звіту**).
9. Стислий зміст проєкту в цілому (актуальність, мета, основні завдання, ідеї, гіпотези тощо) (до 20 рядків):

Метою роботи є наукове обґрунтування оптимального навантаження з екологічних податків та їх співвідношення з іншими податками, при якому забезпечується не лише фіскально-регуляторна ефективність екологічних податків, але й рівень сукупного податкового навантаження стає оптимальним, досягається баланс у ланцюзі "національна безпека - детінізація економіки - раціональне природокористування». Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних завдань на другий етап: ідентифікувати тригерні точки впливу екологічного оподаткування на забезпечення раціонального природокористування, детінізації та безпеки національної економіки; визначити силу та напрямок взаємного впливу елементів ланцюга «екологічне оподаткування – загальне податкове навантаження – раціональне природокористування – тінізація економіки – національна безпека»; формалізувати рівні податкового навантаження з екологічних податків, при яких досягаються максимальні рівні прогресу раціонального природокористування, детінізації національної економіки та національної безпеки; змодельовати оптимальне навантаження з екологічних податків

для збалансування прогресу раціонального природокористування, детінізації економіки та національної безпеки.

10. Основні результати виконання попереднього (за наявності) етапу (до 20 рядків): Емпірично підтверджено позитивний вплив екологічного оподаткування на покращення ряду параметрів екологічної (зменшення рівня забруднення навколишнього середовища), енергетичної (зростання масштабів відновлювальної енергетики на противагу традиційній) та економічної (покращення платіжного балансу) безпеки, а також на детінізацію економіки (зростання надходжень від екологічного оподаткування є причиною зменшення масштабів тіньової економіки). Побудовано рейтинги окремих типів екологічних податків за рівнем їх регуляторної ефективності у розрізі різних об'єктів оподаткування (енергія, відходи, забруднення, використання природних ресурсів тощо), що дозволило виявити найбільш дієві специфікації встановлення екологічних податків у розрізі різних об'єктів оподаткування. Ідентифіковано національну специфіку каузальних взаємозв'язків між екологічним оподаткуванням та тіньовою економікою, а також визначено обсяги недоотриманих податкових надходжень внаслідок тінізації економіки у розрізі окремих країн та в середньому по панелі. Доведено, що екологічні податки мають значний вплив на забезпечення сталого розвитку аграрного сектору, виробництва та споживання біопалива, а також на здоров'я населення, обмежений вплив на стимулювання екологічно відповідальної поведінки суб'єктів економіки. Формалізовано систему детермінант забезпечення раціонального природокористування, безпеки та детінізації національної економіки, що комплексно поєднує соціально-економічне та регуляторне середовище.

11. Номер та назва звітнього етапу (за наявності): Етап 2 Моделювання оптимального рівня екологічних податків для забезпечення детінізації економіки, раціонального природокористування та національної безпеки

12. Опис процесу реалізації (хід виконання, які дослідження проводились, які методики використовувались тощо) проекту за звітним етапом (до 50 рядків): Другий етап наукової роботи передбачає моделювання оптимального рівня екологічних податків для забезпечення детінізації економіки, раціонального природокористування та національної безпеки.

У процесі дослідження було узагальнено ключові напрямки наукових досліджень з питань детінізації економіки, екологічного оподаткування, раціонального природокористування та національної безпеки за допомогою засобів бібліометричного аналізу. Визначені точки перетину дозволили обґрунтувати зони комплементарності досліджуваних економічних категорій, що склало основу для формування базису наукового дослідження трансмісійних ефектів, що виникають у ланцюзі «екологічне оподаткування – раціональне природокористування – тінізація економіки – національна безпека». У процесі дослідження було відібрано показники, що характеризують рівень екологічного оподаткування (відношення надходжень від екологічних податків до ВВП), тінізації економіки (частка тіньової економіки у ВВП), раціонального природокористування (інтегральний індикатор, що узагальнює параметри виснаження природних ресурсів, використання земельних та водних ресурсів) та національної безпеки (інтегральний індикатор, що узагальнює 6 параметрів екологічної безпеки, 7 параметрів енергетичної безпеки та 4 параметри економічної безпеки). На основі

сформованої вибірки даних, що включає Україну та 23 європейські країни, було досліджено наявність каузальних зв'язків, що існують між досліджуваними категоріями. Результати підтвердили наявність прямих та опосередкованих каузальних зв'язків, що існують між категоріями у ланцюзі «екологічне оподаткування – раціональне природокористування – тінізація економіки – національна безпека». За допомогою методів панельного регресійного моделювання було змодельовано рівні сили та напрямків взаємного впливу між рівнем екологічного оподаткування, тінізацією економіки, раціональним природокористуванням та національною безпекою. Це дозволило обґрунтувати напрямки зміни рівня екологічного оподаткування для забезпечення максимізації рівнів раціонального природокористування та національної безпеки, а також для мінімізації рівня тінізації економіки. Виявлені закономірності засвідчили, що при зростанні податкового навантаження з екологічних податків зміна інших досліджуваних показників відбувається у різних напрямках, що засвідчило необхідність побудови багатокритеріальної оптимізаційної моделі, яка дозволить збалансувати рівень екологічного оподаткування, при якому інтегральний вплив на інші параметри буде оптимальним.

13. Результати виконання звітнього етапу відповідно до технічного завдання/календарного плану:

13.1 Заплановані завдання звітнього етапу проєкту (*перерахуйте завдання звітнього етапу, окреслені у запиті (технічному завданні/календарному плані) проєкту*) (до 20 рядків):

- Обґрунтування комплементарності, що виникає в процесі детінізації екологічних податків, стимулювання раціонального природокористування, забезпечення національної безпеки

- Формалізація трансмісійних зв'язків, що виникають у ланцюзі «екологічне оподаткування – раціональне природокористування – тінізація економіки – національна безпека»

- Моделювання впливу екологічного оподаткування на досягнення таргетів раціонального природокористування, детінізації економіки та забезпечення національної безпеки

- Побудова барицентричної оптимізаційної моделі в системі координат «навантаження з екологічних податків – детінізація суб'єктів економіки – раціональне природокористування – національна безпека».

13.2 Отримані результати звітнього етапу проєкту (*опишіть отримані результати виконавцями протягом звітнього періоду, посилаючись на заплановані та досягнуті цілі, задачі та індикатори виконання, згадані в технічному завданні/календарному плані дослідження. Включіть посилання на публікації у наукових виданнях, інші показники з п. 18, що є підтвердженням досягнення результатів виконання етапу, якщо такі показники передбачені*) (до 70 рядків):

Наукові результати другого етапу базуються на каузальному та оптимізаційному моделюванні взаємозв'язків у ланцюзі «екологічні податки – тінізація економіки – раціональне природокористування – національна безпека», реалізація якого дозволила отримати наступне: 1) виявлено змістовні зв'язки, що виникають у ланцюзі "екологічні податки – детінізація – національна безпека – раціональне природокористування" засобами бібліометричного аналізу (Самусевич Я.В., Гуменна Ю.Г., Теницька І.А., 2023); 2) За результатами каузального моделювання було ідентифіковано наявність

взаємних зв'язків між елементами ланцюга «екологічне оподаткування – раціональне природокористування – тінізація економіки – національна безпека». Виявлено, що специфіка формування трансмісійних зв'язків має суттєві відмінності у розрізі країн дослідження; 3) оцінено взаємний вплив рівня податкового навантаження з екологічних податків, інтегрального рівня національної безпеки, рівня тінізації економіки та інтегрального рівня раціонального природокористування за допомогою методів панельного регресійного моделювання. Визначено, що при зростанні податкового навантаження з екологічних податків відбувається зростання інтегрального рівня національної безпеки, одночасно з цим загострюється проблема тінізації економіки (Тютюнник І., Самусевич Я., 2023; Mazurenko O., Lyeonov S., Tiutiunyk I.). Доведено, що рівень податкового навантаження з екологічних податків прямо не впливає на рівень раціонального природокористування; 4) побудовано модель оптимізації рівня податкового навантаження з екологічних податків з урахуванням максимізації параметрів інтегральних рівнів національної безпеки, раціонального природокористування та мінімізації рівня тінізації економіки; 5) за допомогою панельного регресійного моделювання досліджено роль екологічного контролю в Україні для забезпечення повноти надходжень від екологічних податків (Самусевич Я.В., Теницька І.А., Селезньова О.В., 2023) та для забезпечення раціонального природокористування (Самусевич Я.В., Теницька І.А., Рудиченко А.Г., 2023); 6) за допомогою поєднання кластерного аналізу та панельно-лагового моделювання обґрунтовано найбільш дієві енергетичні податки та визначено роль структури енергетичної системи для забезпечення енергетичної безпеки (Kuzior A.; Samusevych Y.; Lyeonov S.; Krawczyk D.; Grytsyshen D., 2023).

13.3 Відхилення від календарного плану дослідження (за наявності) *(вказіть та детально обґрунтуйте можливі відхилення від технічного завдання/календарного плану дослідження та їх потенційний вплив на подальше виконання проєкту (до 30 рядків):* відхилень немає

14. Наукова цінність і актуальність отриманих результатів (науково-технічної продукції), їх порівняння з українськими та/або кращими закордонними аналогами (до 30 рядків):

У ході проєкту було вперше запропоновано підхід до оцінювання ефективності енергетичних податків, згрупованих за об'єктами, та їх дієвості у залежності від сформованої структури енергетичної системи, апробація якого дозволила обґрунтувати перспективні напрямки удосконалення вітчизняної системи екологічного оподаткування. Це є перевагою проєкту порівняно з висновками ряду вітчизняних науковців (Нікола С. О., Мендела Є.М., Свиноус І.В., Слободенюк О.І.), які пропонують запроваджувати в Україні екологічні податки, які найбільш поширені у світовій практиці або які приносять найбільше доходів у інших країнах, не враховуючи цілі регуляторної політики України та очікувану ефективність їх досягнення. Виявлено змістовні зв'язки, що виникають у ланцюзі "екологічні податки – детінізація – національна безпека – раціональне природокористування" засобами бібліометричного аналізу. На основі побудованих мап ключових слів обґрунтовано зони комплементарності, що виникають в процесі взаємного впливу. Було запропоновано та емпірично впроваджено підхід до визначення специфіки трансмісійних каузальних зв'язків, що виникають у ланцюзі «екологічне оподаткування – детінізація економіки – національна безпека – раціональне природокористування». Це відрізняє отримані

результати від існуючих досліджень (Cong Minh Huynh, 2020; Kotlán et al., 2021; Sohail, M.T., Ullah, S., Majeed, M.T. et al., 2021), які зосереджені на оцінюванні впливу тіньової економіки на забруднення довкілля, використання ресурсів та виробництво енергії, що опосередковано характеризує ефективність екологічного регулювання. Оцінено взаємний вплив рівня податкового навантаження з екологічних податків, інтегрального рівня національної безпеки, рівня тінізації економіки та інтегрального рівня раціонального природокористування за допомогою методів панельного регресійного моделювання та проведено комплексне моделювання впливу регуляторного середовища на забезпечення раціонального природокористування. Це відрізняє отримані результати від підходів вітчизняних науковців (Салатюк Н.М., Рогачевський О.П., Панчева Ю. С., Масленніков О. Є.), які концентруються на фіскальній функції екологічного податку в Україні та пропонують підвищувати її ефективність шляхом розширення бази оподаткування та посилення відповідальності за несплату податків.

15. Практична цінність результатів для потреб оборони, безпеки, економіки та/або суспільства України (у разі наявності) (до 30 рядків):

Одержані у роботі результати щодо моделювання взаємозв'язків між навантаженням з екологічних податків, рівнем національної безпеки, тінізації економіки, раціонального природокористування можуть бути використані у процесі реформування податкової системи України в частині удосконалення екологічного оподаткування для забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку, зростання національної безпеки, реалізації Стратегії державної екологічної політики України тощо. Отримані результати щодо моделювання впливу екологічного контролю на рівень забруднення навколишнього природного середовища та фінансове забезпечення раціонального природокористування мають практичну цінність для удосконалення регуляторного середовища забезпечення раціонального природокористування, а також для удосконалення системи екологічного оподаткування в Україні для забезпечення максимізації його регуляторної ефективності. Емпірично підтверджені системні взаємозв'язки у ланцюзі «екологічне оподаткування – детінізація економіки – національна безпека – раціональне природокористування», а також визначених оптимальних рівнів екологічного оподаткування з огляду на забезпечення балансу в цьому ланцюзі створюють основу для формування рекомендацій щодо вдосконалення вітчизняної системи екологічного оподаткування, які у своєму системному вигляді представляють практичний інтерес для Міністерства фінансів України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України з точки зору забезпечення реалізації державних програм, зокрема, «Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

16. Основні кількісні показники/індикатори* виконання звітної етапу **за темою** проекту (у звіті залишити лише ті показники з таблиці, які планувались у запиті (заявці/договорі на отримання фінансування (надання грантової підтримки)), із зазначенням відповідного фактичного кількісного виконання цих показників/індикаторів. Якщо у запиті (заявці тощо) кількісні показники не планувались, то у звіті можуть зазначатись лише показники у разі їх наявності виконання):

№ з/п	Показники/індикатори	Заплановано (відповідно до запиту на фінансування /ТЗ/КП тощо), кількість	Виконано (за результатами етапу), кількість
1.	Публікація результатів:		
1.1.	Статті у журналах, що індексуються наукометричними базами даних:	3	4
	- Scopus та/або Web of Science Core Collection, всього, од.	0	4
	з них із квантилем Q1 і Q2 на момент опублікування, од.	0	3
	з них із квантилем Q3 і Q4 на момент опублікування, од.	0	1
1.3.	Статті у наукових журналах (без квантилю), збірниках наукових праць, матеріалах конференцій тощо, що індексуються наукометричними базами даних Scopus або Web of Science Core Collection (крім тих, що увійшли до п.1.1), од.	0	2
1.4.	Статті у фахових виданнях України категорії «Б», од.	5	5
1.6.	Публікації у матеріалах конференцій, тезах доповідей та виданнях, що не включені до переліку наукових фахових видань України та не індексуються наукометричними базами даних Scopus або Web of Science Core Collection, од.	0	2
1.7.	Монографії та розділи монографій, опубліковані (або підготовлені і подані до друку) у закордонних видавництвах іноземними мовами, од.	1	1
1.8.	Монографії та розділи монографій, опубліковані (або підготовлені і подані до друку) в українських видавництвах, од.	0	3
2.	Презентація та дисемінація результатів:		
2.1.	Міжнародні науково-комунікативні заходи, конференції, од.	0	2
3.	Підготовка наукових кадрів:		
3.2.	Захищено дисертацій доктора філософії авторами проекту або під керівництвом авторів у рамках тематики проекту, од.	0	1
4.	Охоронні документи на об'єкти права інтелектуальної власності (ОПІВ)		
4.6.	Подано заявок на отримання охоронного документу на ОПІВ України та /або інших країн, од.	2	4
5.	Впровадження та використання наукових або науково-технічних (прикладних) результатів:		
5.1.	Підписання (укладання) договорів (угод) організацією-виконавцем проекту (грантоотримувачем) на впровадження (використання) результатів проекту (окрім індивідуальних), серед них:	0	0
5.1.1	Господарських договорів/контрактів, од./тис. грн	0	0
5.5.	Впроваджено у освітній процес ЗВО/НУ з відповідним підтвердженням, од.	0	1
7.	Участь з оплатою у виконанні проекту (штатних одиниць/осіб) згідно з Додатком 1:		
7.1.	Студентів (здобувачів вищої освіти I-II рівнів), шт.од./ осіб	3	3
7.2.	Аспірантів (здобувачів вищої освіти III рівня), шт.од./ осіб	2	1
7.3.	Молодих вчених, шт.од./ осіб	6	3

* - до показників/індикаторів таблиці п. 16 не можуть бути включені будь-які публікації (включно із співавторством), конференції, впровадження, охоронні документи на об'єкти права інтелектуальної власності тощо держав (їх представників), визнаних в установленому порядку державою-агресором або державою-окупантом, або держав, що не визнають тимчасово окуповані, починаючи з березня 2014 року, території України такими, що належать Україні.

17. Відхилення від запланованих показників/індикаторів, зазначених у п. 16 (у разі наявності зазначити і обґрунтувати причини таких відхилень та їх вплив на подальше виконання проекту) (до 20 рядків): зменшення кількості молодих вчених-виконавців проекту обґрунтовані наступним: виконавці проекту Гуменна Ю. Г. та Кобушко Я.В. відповідали статусу молодого вченого на момент подання заявки (Кобушко Я.В. не

залучалась до виконання другого етапу відповідно до специфіки завдань), для забезпечення виконання завдань проєкту у 2023 році було залучено Вакуленка І.А. замість Вороненка В. І. Зазначені відхилення від календарного плану не мають негативних наслідків з огляду на якість та повноту реалізації завдань проєкту в ході виконання його наступного етапу (підсумкового) у 2024 році.

18. Вихідні дані щодо показників виконання відповідно до пунктів п. 16 (*зазначити дані про публікації, конференції, захисти дисертацій, отримання ОПІВ, впровадження, створення НТП, залучення молодих вчених, студентів, аспірантів тощо*) з додаванням WEB-посилання (за наявності) на ресурси, де вони розміщені:

Розділи у монографіях у закордонних видавництвах англійською мовою

1. Samusevych Y., Lyeonov S. (2023). Eco-innovations development on the way to balance economic growth and environmental footprint: determinants and outcomes. Management 5.0 – Industry 5.0 – Economy 5.0. 2023 (Poland). (*прийнято до публікації, індексація в Scopus*)

Розділи у монографіях в українських видавництвах державною мовою

1. Тютюник І. В., Самусевич Я. В. Податкове навантаження та тінізація економіки як тригери втрати суспільної довіри до фінансового сектору. Стратегічні пріоритети розвитку фінансово-економічної системи України в умовах кризи суспільної довіри: монографія/ за ред. д.е.н., проф. І.В. Тютюник. Суми: Сумський державний університет, 2023. 174 с. (*прийнято до публікації*)

2. Тютюник І. В., Самусевич Я.В. Методологія оцінювання впливу інструментів податкового регулювання на рівень тіншової діяльності в країні. Стратегічні пріоритети розвитку фінансово-економічної системи України в умовах кризи суспільної довіри: монографія/ за ред. д.е.н., проф. І.В. Тютюник. Суми: Сумський державний університет, 2023. 174 с. (*прийнято до публікації*)

3. Тютюник І. В. Дослідження ролі податкової системи країни у формуванні суспільної довіри населення до фінансового сектору та органів публічної влади. Стратегічні пріоритети розвитку фінансово-економічної системи України в умовах кризи суспільної довіри: монографія/ за ред. д.е.н., проф. І.В. Тютюник. Суми: Сумський державний університет, 2023. 174 с. (*прийнято до публікації*)

Статті у журналах, що входять до наукометричних баз даних (Web of Science, Scopus)

1. Kuzior A.; Samusevych Y.; Lyeonov S.; Krawczyk D.; Grytsyshen D. Applying Energy Taxes to Promote a Clean, Sustainable and Secure Energy System: Finding the Preferable Approaches. *Energies* 2023, 16, 10, 4203. doi: 10.3390/en16104203 (Scopus, Web of Science, Q1)

2. Kuzior A., Vakulenko I., Kolosok S., Saher L. and Lyeonov S. Managing the EU energy crisis and greenhouse gas emissions: Seasonal ARIMA forecast. *Problems and Perspectives in Management*, 2023, 21(2), 383-399. doi:10.21511/ppm.21(2).202 (Scopus, Q2)

3. Mazurenko O., Lyeonov S., Tiutiunyk I. Good Governance: Role in the Coherence of Tax Competition and Shadow Economy. *Problems and Perspectives in Management*, 2023, 21(4), 757-770. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21\(4\).2023.56](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21(4).2023.56) (Scopus, Q2)

4. Mazurenko O., Tiutiunyk I., Cherba V., Artyukhov A., Yehorova Yu. Shadow tax evasion and its impact on the competitiveness of the country's tax system. *Public and Municipal Finance*, 2023, 12(2), 129-142. doi:10.21511/pmf.12(2).2023.11 (Scopus, Q3)

Статті у журналах, що входять до переліку фахових видань України

1. Asare K.N., Samusevych Y. Exploring Financial Fraud, Tax Tools, and Economic Security Research: Comprehensive Bibliometric Analysis. *Financial Markets, Institutions and Risks*. 2023. Vol. 7 (3). P. 136-146. [https://doi.org/10.61093/fmir.7\(3\).136-146.2023](https://doi.org/10.61093/fmir.7(3).136-146.2023) (фахове видання категорії Б, Index Copernicus)

2. Самусевич Я.В., Теницька І.А., Рудиченко А.Г. Оцінювання впливу екологічного контролю на забезпечення раціонального природокористування в Україні. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2023, 4. 118–133. DOI 10.58423/2786-6742/2023-4-118-133. (фахове видання категорії Б)

2. Самусевич Я.В., Теницька І.А., Новикова Д. А. Екологічний контроль, моніторинг та аудит: нормативно-правове забезпечення та механізм реалізації в Україні. *Сталий розвиток економіки*. 2023. №2(47), 196–202. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-47-28> (фахове видання категорії Б, Index Copernicus)

4. Самусевич Я.В., Теницька І.А., Селезньова О.В. Ефективність діяльності екологічних інспекцій в Україні та її вплив на фінансове забезпечення раціонального природокористування. *Проблеми економіки*. 2023. №4. (фахове видання категорії Б, Index Copernicus) (прийнято до публікації)

5. Самусевич Я.В., Гуменна Ю.Г., Теницька І.А. Визначення зон комплементарності у ланцюзі «екологічне оподаткування – раціональне природокористування – тінізація економіки – національна безпека». *Modern Economics*. 2023. №42. (фахове видання категорії Б) (прийнято до публікації)

Захист та підготовка до захисту дисертацій за тематикою НДР

1. Миненко С.В. «Трансформація системи протидії легалізації кримінальних доходів в умовах діджиталізації національної економіки», дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка. (захист відбувся 17.03.2023 р.)

Захист та підготовка до захисту кваліфікаційних робіт за тематикою НДР

1. Осадча О.В. (2023). Організація й методика екологічного контролю, моніторингу та аудиту (кваліфікаційна робота на здобуття ступеня магістра за спеціальністю 051 Облік і оподаткування)

Подані заявки та отримані свідоцтва про реєстрацію авторського права

1. Авторське свідоцтво на науковий твір Науковий твір «Науково-методичні засади ідентифікації найбільш дієвих енергетичних податків у забезпеченні енергетичної безпеки країни». Автори: Самусевич Я. В., Леонов С.В. (подано на реєстрацію)

2. Авторське свідоцтво на науковий твір Науковий твір «Науково-методичні засади оцінювання ролі сформованого патерну побудови енергетичної системи країни на ефективність прогресу її трансформації для забезпечення енергетичної безпеки». Автори: Самусевич Я. В., Леонов С.В. (подано на реєстрацію)

3. Авторське свідоцтво на науковий твір Науковий твір «Оцінювання впливу

діяльності екологічних інспекцій на показники раціонального природокористування». Автори: Самусевич Я.В., Теницька І.А., Рудиченко А.Г. (подано на реєстрацію)

4. Авторське свідоцтво на науковий твір Науковий твір «Оцінювання впливу ефективності діяльності екологічних інспекцій на забезпечення достатності фінансування природоохоронних заходів». Автори: Самусевич Я.В., Теницька І.А., Селезньова О.В. (подано на реєстрацію)

Публікації у матеріалах конференцій, тезах доповідей

1. Vysochyna, A., Samusevych, Y., Reshetniak, Y. (2023). Public Sector Leadership as a Core Prerequisite for National Security Resistance to COVID-19. In: Strielkowski, W. (eds) Leadership, Entrepreneurship and Sustainable Development Post COVID-19. NILBEC 2022. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-28131-0_5 (Scopus).

2. Vakulenko I., Lyulyov O., Pimonenko T., Bondar T. The Impact of Energy on a Country's Social and Economic Development. Proceedings of the 2nd International Interdisciplinary Scientific Conference "Digitalization and Sustainability for Development Management: Economic, Social, and Environmental Aspects" AIP Conf. Proc. 3033, 020014-1–020014-13; <https://doi.org/10.1063/5.0189046> (Scopus, очікує індексації).

3. Теницька І. А., Самусевич Я. В. Відображення екологічних показників у нефінансовій звітності компаній аграрного сектору. Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва : матеріали Міжн.наук.конф., м. Івано-Франківськ, 28 квіт. 2023 р. Львів, 2023. С. 575–578.

4. Теницька І. А., Самусевич Я. В., Галинський Д. М. Інноваційні технології екологічного моніторингу діяльності промислових підприємств. Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (17–19 травня 2023 р.) За заг. ред. : Л. Л. Гриценко, І. В. Тютюнник. Суми : Сумський державний університет, 2023. С. 103-105.

Зроблено доповіді та прийнято участь у роботі секцій (панелей) конференцій:
Centre for Sustainable Business Summer Conference 2023 "Purposeful Business: navigating the challenges for a sustainable future" (Liverpool, United Kingdom, 28 June 2023)
9th International Interdisciplinary Scientific Conference «Social Development Towards Values Ethics – Technology – Society» (Wisla, Poland, 26-28 September 2023).

До звіту додаються електронні* копії наукових публікацій, охоронних документів, інша наукова продукція (окрім матеріалів, які містять інформацію з обмеженим доступом) (Додаток 2 до звіту).

* - у випадку необхідності надання друкованої версії звіту, до нього додаються друковані додатки (окрім великих (більше 50 стор.) за обсягом монографій, підручників, словників тощо та матеріалів, які містять інформацію з обмеженим доступом).

19. Рішення наукової ради Сумського державного університету щодо результатів розгляду проміжного звіту: про відповідність виконаних за проектом робіт технічному завданню/календарному плану, протокол № 9 від 30 листопада 2023 р.

*** - зазначається і надається лише у випадку наявності відповідних вимог від замовника/грантодавача. Також до звіту необхідно додати копію витягу з протоколу засідання відповідної ради (органу) в електронному (друкованому) вигляді (Додаток 3 до звіту).*

20. Анотація основних результатів звітнього етапу проекту *(готується українською та англійською мовами (до 30 рядків кожною мовою), у форматі, придатному для розуміння загальною аудиторією (науково-популярним стилем) (Додаток 4 до звіту).*

Додаток 1 до проміжного звіту

Перелік виконавців проєкту з оплатою праці

№	Прізвище, ім'я, науковий ступінь, вчене звання (особистий підпис, у разі необхідності)	Основне місце роботи або здобуття освіти	Зазначити вік та наявність статусу молодого вченого (на момент подання звіту)	Посада за проєктом (або договір ЦПХ) та роль у проєкті (керівник, відповідальний виконавець, виконавець, студент, аспірант тощо)	Основні завдання у проєкті (стисло зазначити функції)
1	Самусевич Ярина, канд. екон. наук., доцент	Доцентка кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування Сумського державного університету	34 роки, молодий вчений	Керівник, провідний науковий співробітник	Координація дій виконавців над реалізацією завдань проєкту, підготовка наукових праць, підготовка звітної документації за проєктом,
2	Теницька Ірина	Аспірантка кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування Сумського державного університету	25 років	Відповідальний виконавець, фахівець	Ведення таблиць, підготовка наукових праць
3	Тютюник Інна, д-р. екон. наук, доцент	Доцентка кафедри маркетингу Сумського державного університету	36 років, молодий вчений	Старший науковий співробітник	Підготовка наукових праць
4	Гуменна Юлія, канд. екон. наук	Старша викладачка кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету	36 років	Старший науковий співробітник	Підготовка наукових публікацій
5	Височина Аліна, канд. екон. наук., доцент	Доцентка кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування Сумського державного університету	33 роки, молодий вчений	Договір ЦПХ	Підготовка наукових публікацій
6	Вакуленко Ігор, канд. екон. наук	Асистент кафедри управління імені Олега Балацького Сумського державного університету	37 років	Договір ЦПХ	Підготовка наукових публікацій
7	Селезньова Олександра	Студентка Сумського державного університету	23 роки	Договір ЦПХ	Підготовка наукових публікацій

№	Прізвище, ім'я, науковий ступінь, вчене звання (особистий підпис, у разі необхідності)	Основне місце роботи або здобуття освіти	Зазначити вік та наявність статусу молодого вченого (на момент подання звіту)	Посада за проектом (або договір ЦПХ) та роль у проекті (керівник, відповідальний виконавець, виконавець, студент, аспірант тощо)	Основні завдання у проекті (стисло зазначити функції)
8	Рудиченко Артем	Студент Сумського державного університету	22 роки	Договір ЦПХ	Підготовка наукових публікацій
9	Новикова Дар'я	Студентка Сумського державного університету	22 роки	Договір ЦПХ	Підготовка наукових публікацій

Додаток 2
до проміжного звіту

Копії наукових публікацій, охоронних документів, іншої друкованої наукової продукції

Анотація основних результатів звітнього етапу проєкту

Виконавцями проєкту виявлено змістовні зв'язки, що виникають у ланцюзі "екологічні податки – детінізація – національна безпека – раціональне природокористування" засобами бібліометричного аналізу. На основі побудованих мап ключових слів обґрунтовано зони комплементарності, що виникають в процесі взаємного впливу. Ідентифіковано наявність взаємних зв'язків між елементами ланцюга «екологічне оподаткування – раціональне природокористування – тінізація економіки – національна безпека». Виявлено, що специфіка формування трансмісійних зв'язків має суттєві відмінності у розрізі країн дослідження. Оцінено взаємний вплив рівня податкового навантаження з екологічних податків, інтегрального рівня національної безпеки, рівня тінізації економіки та інтегрального рівня раціонального природокористування за допомогою методів панельного регресійного моделювання. Визначено, що при зростанні податкового навантаження з екологічних податків відбувається зростання інтегрального рівня національної безпеки, одночасно з цим загострюється проблема тінізації економіки. Доведено, що рівень податкового навантаження з екологічних податків прямо не впливає на рівень раціонального природокористування. Побудовано модель оптимізації рівня податкового навантаження з екологічних податків з урахуванням максимізації параметрів інтегральних рівнів національної безпеки, раціонального природокористування та мінімізації рівня тінізації економіки.

The executors of the project identified meaningful connections arising in the chain "environmental taxes – de-shadowing – national security – rational nature management" by means of bibliometric analysis. Based on the constructed maps of key words, the zones of complementarity arising in the process of mutual influence are substantiated. The presence of mutual relations between the elements of the chain "ecological taxation – rational nature management – economy shadowing – national security" has been identified. It was found that the specifics of the formation of transmission relationships have significant differences in the cross-section of the countries of the study. The mutual influence of the level of the tax burden from environmental taxes, the integral level of national security, the level of shadowing of the economy and the integral level of rational nature use was evaluated using panel regression modelling methods. It was determined that with the growth of the tax burden from environmental taxes, there is an increase in the integral level of national security, at the same time, the problem of the shadowing of the economy is getting worse. It has been proven that the level of tax burden from environmental taxes does not directly affect the level of rational nature management. A model for optimizing the level of the tax burden from environmental taxes has been built, considering the maximization of the parameters of the integral levels of national security, rational nature management and the minimization of the level of shadowing of the economy.